

Stav zpracovanosti pramenné základny

1. Soupisy pramenů

1.1 Rukopisy

Národní knihovna ČR (Klementinum):

Plocek, Václav: *Catalogus codicum notis musicis instructorum qui in Bibliotheca publica rei publicae Bohemicae socialisticae in Bibliotheca universitatis Pragensis servantur*, 2 vol., Academia, Praeae 1973

Truhlář, Josef: *Catalogus codicum manu scriptorum latinorum qui in Bibliotheca publica atque universitatis Pragensis asservantur*, 2 vol., Praeae 1905 – 1906

Truhlář, Josef: *Katalog českých rukopisů C.K. Veřejné a universitní knihovny pražské*, Praha 1906

Knihovna Národního muzea:

Bartoš, František: *Soupis rukopisů Národního muzea v Praze*, 2 sv., Praha 1926, 1927

Brodský, Pavel: *Katalog iluminovaných rukopisů Knihovny Národního muzea v Praze, Studie o rukopisech – Monographia V*, Koniasch Latin Press, Praha 2000

Poznámka:

Specializovaný katalog hudebních rukopisů z fondu Národního muzea – obdoba katalogu Pločkova, však doposud chybí.

Knihovna Pražského hradu:

Podlaha, Antonín: *Catalogus collectionis operum artis musicae quae in Bibliotheca Capituli Metropolitanii Pragensis asservantur*, Praeae 1926

Muzeum východních Čech v Hradci Králové:

Černý, Jaromír: *Soupis hudebních rukopisů Muzea v Hradci Králové*, *Miscellanea musicologica XIX*, Universita Karlova, Praha 1966

Brno:

Dokoupil, Vladislav: *Soupis rukopisů knihovny benediktinů v Rajhradě*, Státní pedagogické nakladatelství, Praha 1966

Settari, Olga: *Hudební tisky a rukopisy v Brně*, Sborník prací filozofické fakulty brněnské univerzity, řada H5, Brno 1970, s. 151 – 169

Slačíková, Helena: *Hudební památky ve Státním archívu v Brně*, dipl. FF UJEP, 1966

Olomouc:

Červenka, Stanislav: *Katalog hudebních rukopisů Státní vědecké knihovny v Olomouci do roku 1690*, dipl., FF UJEP, Brno 1970

Boháček, Miroslav – Čáda, František: *Beschreibung der mittelalterlichen Handschriften der Wissenschaftlichen Staatsbibliothek von Olmütz*, Köln 1994

Plzeň:

Zatloukalová, Zuzana: *Nejstarší hudební rukopisy z plzeňských sbírek 13. – 16. stol.*, dipl., FF UK, Praha 1981

1.2 Ostatní přehledy a soupisy:

Průvodce po archivních fondech I (Straková, Theodora – Sehnal, Jiří – Příbáňová, Svatava, eds.), Moravské zemské muzeum, Brno 1971

Průvodce po archivních fondech II (Kyas, vojtěch, ed.), Moravské zemské muzeum, Brno 2007

Tobolka, Zdeněk: *Horák, František: Knihopis českých a slovenských tisků od doby nejstarší až do konce XVIII. století*, díl I: Prvotisky do roku 1500; díl II: Tisky z let 1501 – 1800, Praha 1939 – 1967

Kouba, Jan: *Nejstarší české písňové tisky do roku 1550*, *Miscellanea musicologica XXXII*, Univerzita Karlova, Praha 1988, s. 21 – 92.

Tošnerová, Marie (ed.): *Průvodce po rukopisných fondech v České republice III, Rukopisné fondy muzeí a galerií v České republice*, Archiv Akademie věd ČR, Praha 2001

Ameln, Konrad – Jenny, Markus – Lippard, Walther (eds.): *RISM B/VIII/1: Das deutsche Kirchenlied, Band I, Teil 1: Verzeichnis der Drucke*, Bärenreiter Kassel, Basel, Tours, London, 1975

2. Repertoárové přehledy

- Bäumker, Wilhelm: Das katholische deutsche Kirchenlied in seinen Singweisen, 4 sv., Freiburg i.Br., 1889 – 1911
- Dreves, Guido Maria – Blume, Clemens: Analecta hymnica medii aevi, 55 sv., Leipzig 1886 – 1922
(1. sv.: *Cantiones bohemicae*; 2. sv.: *Codex Vysegradensis*)
- Černý, Jaromír: Soupis hudebních rukopisů Muzea v Hradci Králové, Miscellanea musicologica XIX, Univerzita Karlova, Praha 1966
- Hochmalová, Petra: Latinské cantiones a jejich česká kontrafakta v pramenech 15. a 16. století, dipl., FF UP, Olomouc 1997
- Chevalier, Ulyse: Repertorium hymnologicum. Cataloge des Chants, Hymnes, Proses, Séquences, Tropes en usage dans l'église latine depuis les origines jusqu'à nos jours, 6 sv., Louvain 1892 – 1920
- Jireček, Josef: Hymnologia bohemia. Dějiny církevního básnictví českého až do XVIII. století, Praha 1878
- Mone, Franz Josef: Lateinische Hymnen des Mittelalters aus Handschriften herausgegeben und erklärt, 3 sv., Freiburg i. Br. 1853 - 1855
- Plocek, Václav: Catalogus codicum notis qui in Bibliotheca publica rei publicae Bohemicae socialisticae in Bibliotheca universitatis Pragensis servantur, 2 Vol., Academia, Praeae 1973
- Rajecy, Benjamin: Melodiarium Hungariae medii aevi, Budapest 1956
- Rothe, Hans (ed.): Geistliche Lieder und Gesänge in Böhmen, Bd II,1 – Tropen und Cantiones aus böhmischen Handschriften der vorhussitischen Zeit 1300 – 1420 (bearbeitet von Brigitte Böse und Franz Schäfer), Böhlau Verlag Köln, Wien, 1988
- Monumenta monodica medii aevi, 19 svazků hlavní řady, 6 svazků vedlejší řady (Subsidia), Bärenreiter-Verlag, Kassel (1956 – doposud)
Poznámka: Zakladatelem a redaktorem prvních svazků byl Bruno Stäblein, v současné době stojí v čele edice kolektiv redaktorů Andreas Haug, David Hiley, Karlheins Schlager.
- Wackernagel, Philipp: Das deutsche Kirchenlied von der ältesten Zeit bis bis zu Anfang des 17. Jahrhunderts, 5 sv., Leipzig 1864 - 1877
(3. sv.: *Lieder und Leiche der böhmisch – mährischen Brüder, Leipzig 1870*)
- Zahn, Johannes: Die Melodien der deutschen evangelischen Kirchenlieder, 6 sv., Gütersloh 1889 - 1893

2.1 Databázové přehledy:

Hymnorum Thesaurus Bohemicus (digitalizovaná podoba Škarkova lístkového katalogu)

www.clavmon.cz/htb

LIMUP (databáze repertoáru liturgických rukopisů utrakvistické provenience 15. – 16. stol.)

www.clavmon.cz/limup

Clavis nigra (databáze vícehlasých skladeb z bohemikálních pramenů 15. – 16. stol.)

www.clavmon.cz/clavis_nigra/incipity.asp

Manuscriptorium (databáze hudebních i nehudebních rukopisů a starých tisků)

www.manuscriptorium.com/apps/main/index.php

Melodiarium hymnologicum Bohemiae (databáze rukopisných i tištěných pramenů a jejich jednohlasého paraliturgického repertoáru z období 14. – 18. století)

www.firmadat.cz/melodiarium

Global Chant Database (hybridní a kompilační databáze repertoáru liturgického zpěvu zprostředkující obsah jiných katalogů a pramenných zdrojů gregoriánského chorálu)

www.globalchant.org/about.php

Z uvedeného přehledu vyplývá, že česká hymnologie postrádá takové repertoárové soupisy jakými jsou např. Zahnův katalog, Chevalierův katalog nebo bibliografické soupisy typu Wackernagelova.

3. Edice pramenů

V této oblasti vykazuje česká muzikologie největší deficit. Z obrovského množství hymnologických pramenů bylo v minulém století vydáno a dáno k použitelné dispozici badatelské veřejnosti pouze následujících pět:

Kancionál Franusův (knižně vydal Dobroslav Orel v roce 1922)

Písně chval božských ..... (kancionál Jana Roha z roku 1541)

(vydán Zdeňkem Tobolkou v roce 1927 jako III. svazek edice *Monumenta Bohemiae Typographica*)

Ein new Gesengbuchlen ..... (kancionál Michaela Weisseho z roku 1531)

(vydán Zdeňkem Tobolkou v roce 1931 jako X. svazek edice *Monumenta Bohemiae Typographica* k 400. výročí vytištění)

Vyšebrodský sborník 42

(*Die Hohenfurther Liederhandschrift von 1410*. Böhlau Verlag, Köln 1984 Vydal Hans Rothe jako faksimilovanou publikaci s doprovodným komentářem a podrobným rozpisem obsahu)

Jistebnický kancionál 1 – Graduale

(Zatím 1. svazek zamýšlené kritické edice *Jistebnického kancionálu*. Editoři 1. svazku: Jaroslav Kolár, Anežka Vidmanová, Hana Vlhová-Wörner, vyšlo v nakladatelství L.MAREK, Brno 2005)

V této souvislosti nelze opomenout dvě stylizované edice důležitých hymnologických pramenů, které kombinují prezentaci jeho repertoáru s jeho historickou i teoretickou interpretací. Jsou to:

Trnavský rukopis

(*Mužik, František: Die Tyrnauer Handschrift*, in: *Acta Universitatis Carolinae, Philosophica et Historica* 2, Univerzita Karlova, Praha 1965, s. 5 – 44)

Písničky .... z roku 1501

(*Kouba, Jan: Nejstarší český tištěný kancionál z roku 1501 jako hudební pramen*, in: *Acta Universitatis Carolinae, Philosophica et Historica* 2, Univerzita Karlova, Praha 1965, s. 89 – 139)

Po roce 1990 vychází řada pramenů ve formě digitalizované edice. Prvním digitalizovaným pramenem z oblasti hudby byla edice **Sedleckého antifonáře (Antiphonarium Sedlecense)**, která vyšla péčí Národní knihovny České republiky v roce 1996 v rámci projektu UNESCO „*Memoriae Mundi Series Bohemica I*“. Technickou realizaci provedla firma Albertina icome Praha.

Od poloviny devadesátých let 20. století je prováděna systematická digitalizace nejvzácnějších rukopisných i tištěných pramenů nacházejících se v majetku a ve správě fondových institucí ČR. Pro potřebu studia jednohlasého paraliturgického repertoáru jsou nejpřístupnější a v nejsystematičtější výběru k dispozici prameny v následujících dvou databázích:

Manuscriptorium (databáze hudebních i nehudebních rukopisů a starých tisků)

www.manuscriptorium.com/apps/main/index.php

Melodiarium hymnologicum Bohemiae (databáze rukopisných i tištěných pramenů a jejich jednohlasého paraliturgického repertoáru z období 14. – 18. století)

www.firmadat.cz/melodiarium

Databáze *Melodiarium hymnologicum Bohemiae* poskytuje badateli (jako jediná) kromě digitalizovaných verzí pramenů také katalogový rozpis jejich repertoáru.